

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

כך אין מוציאין לסוריא. פי' הקונטרס משום דקסבר כגוש יחיד לא שמייה כגוש א' ואע"ג דלמאן דלמחר שמייה כגוש מלינו שהחמירו בצרך ישראל יומר מצוריא כדלמרינן בפ"ק דגיטין (דף ט. ושם) המוכר עבדו לסוריא כמוכר לחוזה לארץ אף על גב דקסבר שמייה

כגוש כדמוכח התם מכל מקום נראה לרשב"א כפירוש הקונטרס מדקאמר כשם שאין מוציאין לחוזה לארץ כך אין כו' משמע דסבר דלאו שמייה כגוש מדמשווה אותו לחוזה לארץ וטעמא דלא שמייה כגוש כדלילף בספרי בסוף פרשת ויהיה עקב כל מקום אשר תדרוך קף רגלכם וגו' וילף התם דדוקא מה שיכבשו בצוזה לארץ אחר שיכבשו כל ארץ ישראל לכס יתיה ודוד לא עשה על פי צ"ד אלא מדעתו וכבש ארס נהריס וארס זונה עד שלא כבש כל ארץ ישראל ולכן קרי ליה כגוש יחיד לפי שמדעתו עשה: **לסוריא.** סוריא היא ארס זונה וארס נהריס ועל שם סוריא קרי ללשון ארמי סורסי כדלמרינן (בראשית רבה פ' עה) אל תהי לשון סורסי קל צעניך שהי בצורה וצניזאיש וצנכוזיס חלק לו כבוד בצורה דכתיב יגר שהדומה לו וצניזאיש דכתיב כונה תאמרין הון וצנכוזיס דניאל ועזרא אלמא סורסי היינו ארמי לזנן מארס נהריס היה ודניאל נמי לשון ארמי הוא דכתיב ויצברו הכשדים למנך ארמית וא"ת בצקוף מרובה (צ"ק דף פג.) מניא בצרך ישראל לשון סורסי למה אלא או לשון הקודש או לשון יונית תאמרין רב יוסף צבבל לשון ארמי למה אלא או לשון הקודש א' לשון סורסי משמע לשון סורסי לחוד ולשון ארמי לחוד ואומר ר"ת לשון אחד הוא אלא שמתחלק לכמה ענינים ענין לעו שמשנתה כזמה מדינות ודעד לזונקלוס תירגס עד הגל ססיד דגורא ולזן קרל לו יגר שהדומה לו:

רבינו גרשום

ש"מ דמנה של קוש יש בו כפליים משל חילין. והואיל דאמרת דכפלי הוא נמצא שאתון מ' הן יותר מן הכפילה. וש"מ דאתון ארבעין היינו תוספת שהוסיפו על המנה בו היינו שותו על מאתן שלכל המשים הוסיף עשר הדיינו שותו היינו מ' למאתן. וש"מ דשותו דמוסיפין מלבר ולא מלזינו. דעל המשים מוסיפין ו' ולא שותו החמישים. שאינו עולה אלא לח' דינו וב' שותו דינו: תקין כילא בר ג' קפוי. שהיתה מחוקת ג' רביעיות הדינו ג' לוג: והאמר שמואל אין מוסיפין על המדות יותר משותו. ובר תקין ולא כהלכתא שלישיית משום דאמר ליל אכל הוא עושה סאה וכו'. והצי קב ב' רביעיות ונמצא שמוסיף השליש על המדה מכדרכה: אמר להו. אנא לא אתיתא לסתורי מלוא דשמואל כלל דלא שמיס תוספת עבידנא אלא כילא הדרתא מתקנת שמוכתא כן: רזו פפא. כלומר א' מית רב פפא שחיבש ברזי לבו. ואיכא דאמרי למדה היו קורין בלישנתון רזו: אוצרי פירות. כדי למוכרן ביוקר לאחר זמן: ומפקיעי שערין. שמוסיפין על השער: שבתא שמיס פירות זה היתה אומנת: הוה מוכרן פירא בתרעא חרפא כחרפא. שהיה מוכר הבאותו בימות הקציר באותו שער שהיה הולך בתחלה ולא היה מאכרו: ושמואל היה מצאצור ומכרן להו בתרעא אפלא כחרפא. שהיה מוכרן בסוף שנה והיה מוכר בשער של אפלא בול כחרפא כמו שהיה נמכר בשעת לקיטה: שחלו ליה דאבא שבא מברא. כלומר יותר חסידות היה עושה אבדו דשמואל שהיה מוכרן כחרפא כחרפא משמואל בריה דהוה מאכר ומכרן להו באפלא כחרפא: מ"ט. משום דתרעא אפלא דרוח רוח. דאע"ג דשמואל מקיל השער ונתן עכשו בול אינו כלום שחאריס אינו מרווחין השער כמותו ולכן עושה אבוי יפה ממנו שכשמיכר בתחלה אבוי בול פתחו האחרים ו' השער אחרפא בול. אבל הבן אפי"ם מרווחין הוא השער אחרים לא מרווחין: ועושה ארס את קבו אוצרי. כלומר מה שכנס משרדו רשאי לאצרי אבל מה שלקח מן השוק לא: וניחא נמי הכי. דאין אוצרין בלוקח מן השוק: מוציא שביעית. עד הצדיו ורשאי להשתכר בשער: מפני שממעט את התפילה. דע"י שכרות אחיא מרוא. משום דכיכוש יחיד היא שרוד כיכוש ולאו שמייה כיכוש: ורבי

מנה מאסן וארבעין הוה. צממיה וכי הוי המנה ששים שקלים דהיינו מאסן וארבעין דינר שהשקל ד' דינר והא קי"ל מנה כ"ה סלעים דהיינו מאה זוזי כדלמרינן (כסובות דף י.) לבתולה מאתים ולאמנה מנה: כפול חמשים שקלים וחמשה שקלים המיומתיין הן תוספת שמות שהוסיפו על מנה של חול חמשה סלעים על כ"ה דהיינו ל' סלעים וכשאתה כופל את של קודש הו ששים שקלים: **ושמע מינה מוסיפין על המדות.** ועל המתבעות וליכא איסורא משום רווחא דתגר דלא מריח מידי דאקראי צעלמא הוא שלא ישמע התגר וצממדי דלא שכיח לא חשו שהרי הכל ידעו שהוסיפו שמות ולא יצאו לטעות ומיהו אין מוסיפין יותר משמות דאיכא פסידא דתגר והכתוב לא המיר. והאי ואין מוסיפין פי' צעלמא ואינו מחשבון שמע מינה תלת אלא פירוש הוא דאע"ג דש"מ דמוסיפין אסור להוסיף יותר משמות כדמפרש לקמיה דהאי תוספת שמותא מלכד הוא על חמשה שקלים הוסיפו שש"ו מעלמא כגון על ג' שקלים דהיינו ה' פעמים עשרה הוסיפו עוד עשרה והיו ששים אצל שמואל מלגיו וכו' שמתחלק את החמשים בששה חלקים ומגיע לכל חלק שמנה שקלים ודינר א' והוסיף אחד מששה חלקים שבתוך הג' על החמשים והיו ג"ח סלעים ודינר ו': **ו"ט שמואל מלכד.** מוסיפין וכל שכן פחות ובלכד שיצברו מדות הראשונות אצל טפי אין מוסיפין משום פסידא דתגר: כ"ינלא. מדה: **אלמא קפוי.** ג' לוגין דקפיוא הוא קב מסך לוג דהיינו ג' לוגין כדלמך במסכת שבת (דף קג.) דחק קפיוא צבא:

אמר ר' יוחנן כגון (ז' שבת) אצור פירות אבדה דשמואל מוכרין להו לפירי בתרעא חרפא בתרעא חרפא שמואל בריה משהי לפירי ומוכרין להו בתרעא אפלא בתרעא חרפא ושלחו מתם טבא דאבא מדברא מ"ט תרעא דרווח רווח אמר רב יעושה אדם את קבו אוצר תניא נמי הכי א"ת אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חי נפש כגון יינות שמינין וסלתות אבל בתלין כמון ופולפלין מותר בכמה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל במכנים משלו מותר ומוותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל ג' שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית ובושני בצורת אפי' קב הרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים אמר ליה רבי יוסי בר' הנינא מהיפרכיא

שמעינן לה: **אנא כינלא חדסא מסקיננא.** שאין צעיר הואת מדה אחרת ליהיו תוספת ולא יצא לידי הפסק תגר וגם לא לטעות בדיבעא שאין צעיר הואת לא חצי תרקב דליהו מוסף עליו שליש ולא תרקב דליהו פחות רביעי דליתי למיטעי (כן נראה בעיני): **ולא קבלוה.** אע"פ שאין צעיר הואת תרקב וחצי תרקב: **רוו פפא.** א' לשון מדה הוא באותו המלכות. ואית דגרס רז פפא כלומר ענת רב פפא ולא נהירא דלינו לשון גמרא: **אוצרי פירות.** שקונין צוק לאכרס למכור ציוקר וגורמינן שמתייקר השער ואיכא הפסק עניי. ונראה לי דבעיר שרובה ישראל מיירי: **מפקיעי שערים.** מוסיפין על השער: **מאי יעצור החדש ונשצירה שצד.** כלומר נמכור ציוקר לסוף חדש אחר ימות הגורן והיינו מפקיעי שערים לחדש לא מיקרי אוצרי פירות: **והשצד ונפסחה צד.** כלומר מתי תגיע שנת השמטה ונפסחה אוצרות צד והיינו אוצרי פירות: **לפקטיין.** היינו מקטיני איפה: **להגדיל שקל.** נ"ל דהיינו מלוה צבית שמגדיל שקלו ע"י הלוואת צבית דאי משום להגדיל שקל ממש ממוקטיני איפה שמעת לה וממאזני מרמה שמעת נמי אונאת משקלות: **וכפי.** צתריה נשבע ה' בגאון יקבך וגו': **כגון שצמי אולר פירי.** כדי למכור לעניים ציוקר אצל כגון דאלר פירי צענת הזול ומוכרן בזול לעניים צענת ציוקר כדלקמן אע"פ שגורם יוקר השער מותר: **בתרעא חרפא.** צענת המוקדם דהיינו צענת הגורן: **כי חרפא.** בזול כדי שימכרו גם הכל וזדלול השער כל השנה: **שמואל.** א' מאכר הוא לפירי של שדומיו ומזיזן להו צתרעא אפלא צעת היוקר כדתרעא חרפא צענת הזול. ומיהו מן השוק לא הוה מאכר צענת הגורן דמ"מ מוקיר השער קלת ויאל שכרו צהפסדו כן נראה בעיני ומיהו איסור ממש ליכא: **טנא דאבא מדצרא.** טובים מעשה האב ממעשה הבן שהאב גורם ממחלה שלא יוקר השער דכיון דרווח והזול השער רווח עוד כל השנה אצל משהוקר השער אינו יכול להזדלול מהרה: **אם קבו.** מה שמלקט משדומיו ולישנא מעליא נקט כלומר אותו מעט שנתן לו הקב"ה ואין איסור אלא שלא יקח מן השוק ע"מ לאצור ומיהו לפרנסת ביתו יכול לקנות אם אין לו משדומיו: **ולא יעניס משלו.** ומיהו ישייר לעצמו כדי הולאתו לשנה: **לאצור פירות.** ג' שנים לקנות בששית לזורך ששית ושביעית ושמינית למכור לעולם פן ימותו שצביעית וצבמינית צרעב דהא מפירות שמינית לא אכלי עד סוף השנה: **לפוגא פוק אלר כו.** ובצרך ישראל היה וצבירא ליה קדושה ראשונה קדשה לשעמה וקדשה לעתיד לצבא ומאן דאמר צממילה (דף י.) שמעתי שמקריבין אע"פ שאין ציט: **מפני שממעט כו.** דכנסן יין יאל סוד: **לסוריא.** דכבוש יין יאל לא שמייה כגוש: מהיפרכיא

תורה אור השלם

1 לאמר קתי יעבר הודיש וגשבורה שבר והשבת והתחלה בר להקטיף איפה ולהגדיל שקל ולענת מאזני מרקדה: עמוד ח ה 2 לשלש ד' בגאון יקבך אם אשכח לנצח כל מקשיבם: עמוד ח ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לסוריא ב' או לשון סורסי. בפנינו הגירסא שם פסיק:

הגהות הב"ח

א' רשב"ם ד"ה ושמע מינה וכו' שמנה שקלים ודינר ושלוש דינר הוסיף אחד וכו': ב' בא"ח ודינר ושלש דינר הסיד: ג' ד"ה רח פפא לשון מדה. כ"ב ויבמות דף ע"ט ע"א מוס' ד"ה דוגר יקבך אמר דלפירוש זה יש לגרס דון פפא ע"ש שוב מלמדי לקמן דף קפ"ב ע"א דלכא נמי ושם צינמות הוא עטות:

מוסף רש"י

מנה מאתן וארבעין הוה. וי"ט סלעים חשיב בקרבא והסעל ארבע זוזים נמאף מאסן וארבעים הוי, והאי קרא בני מנה של קודש קאי ביחזקאל (מומות עו. מכת"י). מנה של קודש כפול הדין. דהוי ליה מאסן והכן ארבעים דשפי על מאתים תוספת הוא דאוסופי שמו, דארבעים הוי שמו של מנה של קודש שמואל כו'. ה"ג הוה מצי לאקשווי והא אחי למיטעי צבך שהוא יתר רביע וללשנא קמא נמי הא אחי למיטעי צתרקב דהוי י"ב לוגין וטעי איניש צריבענא אלא משום דאמר שמואל צהדיא קפרין מינה אצל הדיא פירכא מכללא דצרייתא הפסק תגר וגם לא לטעות בדיבעא (כן נראה בעיני): **ולא קבלוה.** אע"פ שאין צעיר הואת תרקב וחצי תרקב: **רוו פפא.** א' לשון מדה הוא באותו המלכות. ואית דגרס רז פפא כלומר ענת רב פפא ולא נהירא דלינו לשון גמרא: **אוצרי פירות.** שקונין צוק לאכרס למכור ציוקר וגורמינן שמתייקר השער ואיכא הפסק עניי. ונראה לי דבעיר שרובה ישראל מיירי: **מפקיעי שערים.** מוסיפין על השער: **מאי יעצור החדש ונשצירה שצד.** כלומר נמכור ציוקר לסוף חדש אחר ימות הגורן והיינו מפקיעי שערים לחדש לא מיקרי אוצרי פירות: **והשצד ונפסחה צד.** כלומר מתי תגיע שנת השמטה ונפסחה אוצרות צד והיינו אוצרי פירות: **לפקטיין.** היינו מקטיני איפה: **להגדיל שקל.** נ"ל דהיינו מלוה צבית שמגדיל שקלו ע"י הלוואת צבית דאי משום להגדיל שקל ממש ממוקטיני איפה שמעת לה וממאזני מרמה שמעת נמי אונאת משקלות: **וכפי.** צתריה נשבע ה' בגאון יקבך וגו': **כגון שצמי אולר פירי.** כדי למכור לעניים ציוקר אצל כגון דאלר פירי צענת הזול ומוכרן בזול לעניים צענת ציוקר כדלקמן אע"פ שגורם יוקר השער מותר: **בתרעא חרפא.** צענת המוקדם דהיינו צענת הגורן: **כי חרפא.** בזול כדי שימכרו גם הכל וזדלול השער כל השנה: **שמואל.** א' מאכר הוא לפירי של שדומיו ומזיזן להו צתרעא אפלא צעת היוקר כדתרעא חרפא צענת הזול. ומיהו מן השוק לא הוה מאכר צענת הגורן דמ"מ מוקיר השער קלת ויאל שכרו צהפסדו כן נראה בעיני ומיהו איסור ממש ליכא: **טנא דאבא מדצרא.** טובים מעשה האב ממעשה הבן שהאב גורם ממחלה שלא יוקר השער דכיון דרווח והזול השער רווח עוד כל השנה אצל משהוקר השער אינו יכול להזדלול מהרה: **אם קבו.** מה שמלקט משדומיו ולישנא מעליא נקט כלומר אותו מעט שנתן לו הקב"ה ואין איסור אלא שלא יקח מן השוק ע"מ לאצור ומיהו לפרנסת ביתו יכול לקנות אם אין לו משדומיו: **ולא יעניס משלו.** ומיהו ישייר לעצמו כדי הולאתו לשנה: **לאצור פירות.** ג' שנים לקנות בששית לזורך ששית ושביעית ושמינית למכור לעולם פן ימותו שצביעית וצבמינית צרעב דהא מפירות שמינית לא אכלי עד סוף השנה: **לפוגא פוק אלר כו.** ובצרך ישראל היה וצבירא ליה קדושה ראשונה קדשה לשעמה וקדשה לעתיד לצבא ומאן דאמר צממילה (דף י.) שמעתי שמקריבין אע"פ שאין ציט: **מפני שממעט כו.** דכנסן יין יאל סוד: **לסוריא.** דכבוש יין יאל לא שמייה כגוש: מהיפרכיא

מוסף תוספות

א. כיבוש יחיד דרוד שלא היו כל ישראל ביחד וכו'. [ו]לא כבש אלא לצורכו. רש"י גיטין ט: ב. שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפי' יחיד. מוס' גיטין ט. ג. שלא תהא אוצין ישראל

טמאה בגילולים ואתח חזורים ומכשבים חו"ל. מוס' ה"א"ש גיטין ט: ד. שמדברים אותו לשון צח במדינה אחת יותר במאחרת. מוס' צ"ק פג.

א' וכו' ענינון עקב כו. ב' צ"ל פתחו האחרים ג"כ (למכור בתרעא חרפא שול. ג.) צ"ל דע"י שכרות אחי לידי מפלגת.